

910. Exitus idem, ut in pleuritide (884. 892. 896. 897. 899.), sed ob motum partis magnum & assiduum, ob necessitatem ad vitam, ob nervosas membranas tenfas, omnia velociora, funestiora; & Ascites hinc purulentus.

911. Curatio hinc easdem distinctiones & cautelas requirit, tum eadem ferme remedia, exceptis iis, quae loci situs respuit. Clysmata mollia ob viciniam loci saepe juvant.

912. Ubi vero suppurato diaphragmate prius inflammato, abscessus in cava abdominis ruptus suum pus evomit, fit collectio ejus in abdomine, aggestio, putrefactio, tumor, viscerum exesio, tabes miserrima, mors.

913. Estque totum hoc malum insuperabile, licet cognitum.

HEPATITIS, ET ICTERUS MULTIPLEX.

914. **U**t viscera & partes, de quibus hactenus, ita Hepar quoque inflammationis capax; licet raro de eo cogitetur, & forte etiam non ita frequens sit ob arteriae hepaticae parvitatem, & minorem impetum sanguinis Venae Portarum.

O 5

915.

915. Locum ergo habet in finibus ultimis utriusque hujus vasis (914.), hepatis adferentis cruorem effectu arterioso; hinc, ut pulmonis, duplex est sede, origine: ita tamen, ut unam natam altera facile sequatur.

916. Antecedunt utramque (915.) causas similes, nempe generales inflammationis cujuscunque (375. ad 380.) determinatae inprimis ad haec loca; tum nonnullae huic maxime loco propriae, quae multae quidem huc referendae: obesitas omenti ingens; atrabilaria cruoris, bilisque temperies; acrimonia stagnantis alicubi materiae purulentae, ichorosae, scorbuticae; si his accedit calor, febris, motus, victus, medicamentum, venenum, quod eliquat, movet, in hepar promovet; bilis pinguis, acris, exusta, per suas causas agitata; lapis, gypsus, scirrhus, callus, steatoma, apostema, cancer, vermis, aliquem locum jecoris, vesiculae fellis, meatus bilarii occupans, premens, comprimens, si accesserit tum similis causa excitans, ut mox enumerata; subita fortis frigoris per aerem, potum, natationem, calefacto fortiter prius jecori applicatio; sitis diuturna in magno motu, aestu, sudore; febris ardens cum inedia & defectu potus; summae animi perturbationes; maxi-

mi motus per vomitoria excitati; mala hypochondriaca inveterata.

917. Ex his tam multiplicibus causis (916.) orta inflammatio varios habet effectus pro varietate dispositionis praecedentis in jecore, pro varietate materiae motae & inflammantis; tandemque pro varietate causae pellentis.

918. Dum vero indolem communem inflammationis sequitur, vascula obstruit; fluida sistit; tumorem elevat; vicina comprimit; eadem ac in suo loco producit; hinc sensim increfcit, totum fere occupat, ventriculum impedit, & ab eo repleto dolet, sic & diaphragma; omnem cruorem arteriae coeliacae, & binarum mesentericarum impedit, ad hepar sistit; adeoque omnem venosum, arteriosum, lymphaticum fluorem in visceribus, primis abdominalibus integre impedit; bilis generationem, secretionem, excretionem, circulationem, actionem invertit; Icterus producit, ejusque effectus; putrefactionem omnium liquorum & viscerum abdominalium producit; unde infinita mala.

919. Habetque pariter exitum in sanitatem, alios morbos, mortem.

920. In sanitatem transit beneficio naturae, vel artis.

921. Per naturam autem benigna resolutione, aut coctione & excretionem materiae morbosae.

922. Resolutione, si materies recens, lenis & reliquae conditiones adsunt (386.): tum ars diluendo, solvendo, leniter movendo, per epithemata, potus, clysmata, negotium promovet.

923. Coctione, & excretionem, dum in morbo hoc per sua signa (916. 917. 918.) cognito 1. alvus fluit biliosis cum paucocruore ante diem quartum; 2. urinave excremitur multa, acris, crassa, rubra cum sedimento subalbo, diu continuata, ante diem quartum; 3. superveniente dolore mitiori Lienis ante signa suppurationis; 4. haemorrhagia larga ex nare dextra; 5. sudoribus, materiae loco, tempore, continuatione, effectisque, bonis.

924. Ubi primum apparet (923. No. 1.), statim epithematibus, clysmatibus, fomentis, potibus, victu, medicamentis, ea sunt subministranda, quae valent diluere, resolvere, movere, abstergere, leniter expellere, putredini biliosae imprimis obesse.

925. Si alter casus adest (923. No. 2.) utendum dictis (889. ad curam 888. No. 2.), inque iis addenda parum detersiva.

926.

926. In tertio casu (923. No. 3.) eadem (924. 925. peragenda; sed lieni simul, & toti viae ab eo in hepar, fomenta similia danda.

927. In quarto (923. No. 4.) nares interne & externe emollientibus tepidis fovendae, donec ad levamen symptomatum fluxerit sanguis; tum vero, si nimius fluor, compescendus lente per stiptica & diaetam; ne nimis cito.

928. In quinto denique (923. No. 5.) requiritur usus decoctorum diluentium, abstergentiumque largus.

929. Inprimis in his (924. ad 929.) cautio sit, ne aliquid materiae morbi in loco restet, difficulter postea superandae; & inde prima, atque benigna icteri species curatur.

930. Si recens, vehemens, sine signis & spe (922. 923.), erit tractanda eisdem cautelis, remediis, methodo, ac pleuritis (890.), paraphrenitis (911.), & similes morbi: nisi quod ea, quae leniter vi antiphlogistica alvum emolliendo subducunt pota, & per clysmata injecta, inprimis hic profint.

931. Signa autem perfectae sanationis, color non amplius ictericeus in oculis, facie, urina, foeces alvi, cum absentia symptomatum (918.).

932.

932. Unde noscitur origo, natura, effectus, curatio secundae speciei Icteri gravioris.

933. Si autem in hepate inflammato (914. 915.), remedia (922. ad 931.) non, fero, frustra applicata; causa major; tum oriatur suppuratio (387. 402.) jecoris, similis ut alibi, nisi quod ob copiam multum hic liquidi cruenti & biliosi stagnantis raro bonum pus, nisi in parvis & exterioribus, plerumque vero funesta putredo.

934. Cognoscitur id futurum 1. ex signis praegressae inflammationis in loco, dolore inflammatorio, ictero flavo in oculis, cute, urina, foete alvi, apparente, febre acuta. 2. ex absentia resolutionis (922.), coeli excretionis (923.) aut sanationis (924. ad 933.) 3. ex mutatione symptomatum, remissa acutiae doloris, sequente pulsatione, manente ictero, horribus vagis. 4. ex duratione inflammationis non pessimae ultra triduum.

935. Factum novimus: 1°. ex signis (934.) praegressis. 2°. tumore loci. 3°. mutatione symptomatum, loco doloris jam praesente gravitate partis, manente ictero. 4°. ex debilitate magna, febricula hectica, siti ingente.

936. Tale apostema vel 1°. totum depascitur jecur; 2°. vel rumpitur in cava abdomi-

minis effuso pure sanioso; vel 3°. per vasa biliosa in intestina; vel 4°. per venam cavam in cruorem; vel 5°. elato tumore accrescit peritoneo, atque ibi abscessum externum hepatis format, ibi apparentem.

937. Ubi hepar consumitur, tum tabe lenta icterica, cum febricula assidua, siti intolerabili, debilitate summa, anxietate inexplicabili, urina fere nigra, tympanitide, fluore alvi sanioso, foetidissimo, diu luctatus moritur.

938. Qui casus (937.), eoque provectus, nullam medelam, vix palliationem capit; haec nova Icteri idea.

939. Si ulcera facta hepatis, & jam rupta effuderint suam materiam in cava abdominis, collecto ibi puri assiduo novum addunt; omne corporis humidum & pabulum in novum pus convertunt, cuncta viscera putrefaciunt, hinc Asciten, mentiendo Tympanitidem, creant, unde post lentam, terribilemque tabem, & ejus symptomata, mors: similis fere priori (938.) haec Icteri species, nulla arte sanabilis.

940. Quoties vero suppurata materies & ichor, exesis finibus meatuum biliosorum, in horum amplitudinem, indeque in intestina fluxerint, pro varietate affectatae viae, vomitus foetidos, putrefactos, purulentos, ichorosos, albi, cinericei, fusci, flavi, nigri

gri coloris, vél similes alvi evacuationes producunt, cum summa virium jactura, titulo fluxus colliquativi, brevi lethales. Novus hic iterum Icteri exitus, maxime metuendus.

941. Si vero in Venae Cavae exesos fines, hinc in ipsam, denique in massam sanguinis eadem liquida (940.) se effuderint, miscuerintque, teterrima oriuntur, & brevi exitialia, symptomata; animi deliquia enormia, frequentia; debilitates summae; pulsus omni modo malus; perturbatio omnium functionum simul; mors improvisa. Novus iterum Icterus.

942. Quo quidem casu (941.) nulla valida medela habetur, largus autem usus eorum, quae vires focillant, putredini resistunt, humida restituunt, aliquid proficit.

943. At si ultima obtinet mali species (936. No. 5), tum deprehensus tumor, lino, ferro ignito, causticis, lanceola aperitur; vulnus leniter erodentibus & suppurantibus tam profunde exeditur, donec ad vomitum perventum.

944. Si tum album, aequale, laeve, inodorum, specillum non colorans, pus extrorsum exit, spes est: oportet enim ut ulcus tractare (402. ad 413.) simul interna depurantia medicamenta adhibere.

945. Si autem flavus, fuscus, lividus, niger, foetidus, specillum colore iridis inficiens, saniosus, amurcosus ichor prodit, sensim exedetur jecur; consumetur aeger; sientque fere eadem symptomata (941.).

946. Atque rursus si post inflammationem jecinoris adsunt conditiones (392.) scirrhus ibi nascetur; qui tumore, durtie, incremento, & suam sedem, & vicina laedit, hinc iterum eadem fere mala, sed lenta producit (881. 882. 883.); mollibus non auscultat; acribus in cancerum (492.) horrendum vertitur, cujus dein terribilia effecta intelliguntur ex (499.) comparato cum hac sede affecta: praecipuum scirrhi talis effectum, Icterus perpetuus.

947. Unde patet, id malum per sua signa cognitum (946.) mitissime tractandum, sanari vix unquam.

948. Si autem in parva modo parte jecoris exigua talis inflammatio haesit, calculo, scirrhuo exiguo, pustulae, exiguo abscessui, originem dabit: quae per se parum, sed orta febre multa mala pariunt (881.).

(949.) Tandem etiam inflammatio hepatis definit subito in mortem, si causae inflammationis tam validae, ut nihil per totum jecur transire queat, febre simul in-

Aphor.

P

tenfa

tenſa urgente: tum ſtriſtum ad fines, dilatatum ad vaſa hepar, nullam functionem obit; ſit Icterus ſubitus & ingens; rumpuntur vaſa; effunditur ſanguis & bilis; moritur ilico aeger. Id futurum praedicat 1. viſ morbi in hepate cognita. 2. ſumma & ſubita reſolutio virium: at vero jam fieri docet vomitus, aut ſeceſſus ſanguinis, bilis, foecis amurcoſae, viridis, nigrae, foeditiſſimae, cadaveroſae; ſingultus magnus, perpetuus; febris intenſiſſima; ſitis inextinguibilis; ſubitus admodum pallor.

950. Ex his omnibus expoſitis (914. ad 950.) intelligi poſſunt infinita ſymptomata in morbis acutis occurrentia; quorum ignota ratio inanes malignitatis fabulas produxit: nam ab hepate omnia viſcera abdominis, adeoque omnes illorum actiones, digeſtionis, aſſimilationis, nutritionis, reſectionis ſanguinis, excretionis alvinae, pendent. In Hepate triplex, facile in calore putreſcens humor, ſanguis multus & ſolutus, bilis veſicaria, & hepatica: Hepatis cum diaphragmate & corde magna vicinitas: finibus bilioſis obſtructis facile liquor Portarum bilioſus in Cavam tranſit. Tum ex iis ſolis perſpicitur, quam varia, quam multiplex Icteri idea? cur aliquando facile ſanetur, & quando? cur ſaepe ſit per

pertinacissimus? cur saepe cito, saepe tarde admodum occidat? Cur per vi-
ces accedat, maneat, abeat, redeat? cur cum tantis anxietatibus, vomitu, do-
lore, convulsione, praecedentibus, appa-
reat, quiescat, redeat? & quid tum deno-
tet? Cur in acutis tam calamitosus ante
septimum diem? Cur tam inexpugnabilis
in iisdem post septimum diem? Cur dysen-
teria larga, cito desinente, tam bene sa-
netur? Cur missio sanguinis tam parum
hos morbos juvet? Cur in omni morbo
acuto adeo attendendum sit ad hypo-
chondriorum dolores, tumores, retrosur-
sum elevationes? Cur color oculorum, u-
rinaeque tam cito icterum praesentem &
abeuntem designent? Cur vitia inflamma-
toria, suppuratoria, gangraenosa scirrho-
sa, cancrosa, lienis, ventriculi, omenti,
mesenterii, intestinorum, semper ipsum
hepar adeo violenter infestent? Cur tam
enormiter vitia inflammatoria hepatis vi-
cissim & scirrhusa illa afficiant? Cur jecur
tam immensum augeri, tumere, iterum-
que exsiccati possit? cur hydrops a malo
hepatis, & tympanitis eo crudelior? Cur
ab hydrope extenuatio, & exsiccatio he-
patis, cum praetumido liene? quae dysen-
teria hepatica? &c. sunt enim infinita,
quae huc spectant,

P 2

VEN-